

Zwiastowanie Najświętszej Bogarodzicy

Święto Zwiastowania Najświętszej Bogarodzicy - to jedno z dwunastu wielkich świąt celebrowanych w Kościele prawosławnym. Już od III wieku obchodzone jest 25 marca (7 kwietnia według starego stylu) - dokładnie na dziewięć miesięcy przed Bożym Narodzeniem. W tradycji prawosławnej, w zależności od tego, kiedy w danym roku przypada uroczystość Paschy Chrystusa, może wypaść w okresie od czwartku trzeciego tygodnia Wielkiego Postu do środy Tygodnia Paschalnego. Należy ono do nieruchomych świąt ku czci Matki Bożej. Biblijną podstawą tego święta jest perykopa z Ewangelii według św. Łukasza (Łk 1, 26-38), opisująca przybycie Archanioła Gabriela do Dziewicy Maryi. Wielkie znaczenie wydarzenia Zwiastowania Najświętszej Dziewicy Maryi streszcza *troparion* śpiewany podczas jutrzni.

„Dzisiaj zostaje objawiona odwieczna tajemnica. Syn Boży staje się Synem człowieczym, mając udział w tym, co z niskości, sprawia że mamy udział w tym, co z wysoka. W pradawnych czasach Adam był oszukany: chciał stać się Bogiem, ale jego pragnienie się nie spełniło. Teraz Bóg staje się człowiekiem, aby Bogiem uczynić Adama. Niechaj raduje się stworzenie, niechaj weseli się natura: oto Archanioł staje w bojaźni przed Dziewicą i wołając: „Raduj się!”, przynosi radosne pozdrowienie, mocą którego nasza boleść zostaje uśmierzona. O Ty, który w Swoim miłosiernym współczuciu stałeś się człowiekiem, Boże nasz, chwała Tobie”.

To właśnie w dniu święta Zwiastowania Kościół prawosławny radośnie celebruje „początek zbawienia”, początek wieku Nowego Przymierza oraz dzień Wcielenia Syna Bożego. Fiat Maryi jest pierwszym zapisanym faktem Wcielenia Słowa Bożego.

List do Hebrajczyków (2, 11-18), czytany w czasie Boskiej Liturgii, ukazuje prawdę o tym, że Jezus Chrystus „musiał pod każdym względem upodobnić się do braci, aby stać się miłosiernym i wiernym arcykapłanem w sprawach Bożych, dla przejednania za winy ludu” (Hbr 2, 17). Wcielenie było Źródłem uświęcenia wierzących: „Uświęcający bowiem i uświęceni, wszyscy pochodzą od Jednego, dlatego nie wstydy się nazywać ich braćmi” (Hbr 2, 11). Koncentracja na Chrystusie jest znamieną dla teologicznej refleksji Kościoła prawosławnego nad wydarzeniem Zwiastowania Najświętszej Maryi Dziewicy. Zbawienie nie pochodzi od aniołów, ale od Tego, który odwiecznie współistotny jest z Ojcem.

Święto Zwiastowania Dziewicy Maryi posiada dwie strony. Pierwsza z nich dotyczy chwały *Theotokos* i pobożności chrześcijan. Ogłoszenie tej chwały i wyrażenie naszej pobożności znajduje

doskonały wyraz w pierwszych słowach pozdrowienia anielskiego: „Raduj się, łaski pełna, Pan z tobą!”. Dla prawosławnych chrześcijan te słowa wypowiedane ze czcią i czułością stanowią najlepsze odniesienie do Najświętszej Dziewicy. Ważne jest też odniesienie tajemnicy Zwiastowania do życia każdego chrześcijanina, do jego osobistych zwiastowań, czyli momentów, gdy Bóg daje mu poznać Swą wolę i zamiary. Wszystkie te zwiastowania muszą być zjednoczone z tym zasadniczym Zwiastowaniem: Zwiastowaniem, że Jezus może narodzić się w nas i przez nas - nie w ten sam sposób, jak począł się i przyszedł na świat poprzez Dziewicę Maryję (gdyż było to coś wyjątkowego i niepowtarzalnego), ale w znaczeniu, że Zbawiciel duchowo, a zarazem bardzo rzeczywiście - bierze nas w posiadanie.

W wersetach jutrzni można się wsłuchać w dialog Maryi z Archaniołem. Przebija z nich wielka pokora Najświętszej Dziewicy oraz refleksja nad misterium Wcielenia Boga, którego człowiek nie jest w stanie ogarnąć. Theotokos określana jest jako „Krzak gorejący”, „Zwycięska Hetmanka”, „Przybytek Boga”, „Świecznik światła”, „Wybawienie Adama”, „Wyzwolenie Ewy”, „Komnata weselna”, „Pałac nieśmiertelności”, „Drabina Jakubowa”. Tytuły, jakimi została obdarzona Bogarodzica, wskazują na wyjątkową rolę, jaką odegrała w historii zbawienia.

Z ikony Zwiastowania przebija głęboka radość. Jest to radość starotestamentalnej obietnicy, która znajduje swoje wypełnienie w wydarzeniu Wcielenia Zbawiciela świata: „Dziś jest początek naszego zbawienia i objawienia odwiecznej tajemnicy. Syn Boży staje się Synem Dziewicy, a Gabriel zwiastuje dobrą nowinę o łasce. Dlatego i my wraz z nim zawołajmy: Bądź pozdrowiona i raduj się, pełna łaski, Pan z Tobą” (*Troparion święta*). Na ikonach radość ta wyrażona jest za pomocą użytych kolorów i postawy Archanioła Gabriela. Radość z nadchodzenia czasu przyjścia na ziemię Syna Bożego, przepowiadanego przez proroków, jest obecna w wielu tekstach liturgicznych przypadających na Święto Zwiastowania Najświętszej Bogarodzicy.

Ikona Zwiastowania, zgodnie z zaleceniami Typikonu, umieszczana jest nie tylko w drugim rzędzie ikonostasu, wraz z pozostałymi jedenastoma ikonami przedstawiającymi wielkie święta, ale również na Bramie Królewskiej. Ma to wielkie symboliczne znaczenie, gdyż wskazuje, że Wcielenie otwiera drogę zbawienia i łączy niebiosa z ziemią.